КОНТРАСТИВТІ ЛИНГВИСТИКА • 4-ДӘРІС

Морфологиялық жүйелердің типологиялық және контрастивті ерекшеліктері

Қазақ және ағылшын тілдерін салғастыру

«Шетел тілі: екі шетел тілі» білім беру бағдарламасы • Бакалавриат, 4-курс

ДӘРІСТІҢ МАҚСАТЫ

Салыстыру арқылы дәлелді қорытындыға

Тілдік құбылыстарды ғылыми ұғымдар арқылы салыстырып, олардың шет тілін оқытудағы және аудармадағы салдарын негіздеп түсіндіру.

ТЕРМИНДЕР

Негізгі терминдерді түсіндіреді

САЛЫСТЫРУ

Қазақ және ағылшын деректерін ортақ өлшеммен салыстырады

ДӘЛЕЛДЕУ

Ұқсастық пен айырмашылықты дәлелдейді

ҚОРЫТЫНДЫ

Педагогикалық қорытынды ұсынады

ДӘРІС ЖОСПАРЫ

Сөз тұлғасынан грамматикалық мағынаға

1. Морфологиялық типологияның негіздері
2. Морфема және грамматикалық мағына
3. Сан, септік және тәуелдік
4. Етістік морфологиясы
5. Морфологиялық интерференция

ТИПОЛОГИЯ

Нақты тілдер таза бір типке сыймайды

1

Тілдерді агглютинативті, флективті, аналитикалық және оқшаулаушы белгілері бойынша сипаттауға болады.

Типтер — сипаттау құралы, тілдің «диагнозы» емес.

МОРФЕМА

Морфема — мағына атқаратын ең кіші бірлік

2

Салыстыруда морфемалар саны емес, қандай категория қалай кодталатыны маңызды.

ҚАЗАҚША

кітап	тар	ымыз	дан
түбір	көптік	тәуелдік	шығыс септік

АҒЫЛШЫНША

from	our	book	s
предлог	есімдік	түбір	көптік

САН, СЕПТІК, ТӘУЕЛДІК

Бірдей қатынас — әртүрлі құрал

3

МЫСАЛ

the student’s book — студенттің кітабы. Possessive ’s пен қазақ тәуелдік жалғауын толық бірдей деп қарастыруға болмайды.

ЕТІСТІК

Категория атауы бірдей, қамту аймағы әртүрлі

4

МЫСАЛ

I have written — Мен жазып қойдым / Мен жазғанмын: контекстке қарай балама өзгеруі мүмкін.

ИНТЕРФЕРЕНЦИЯ

Қатені тек ана тілінің әсерімен түсіндіруге болмайды

5

«two childs» — трансферден гөрі жалпылау болуы ықтимал.

ПРАКТИКАЛЫҚ ЖҰМЫС

Контрастивті кесте жасаңыз

01 Дәрістегі екі тілдік мысалды таңдаңыз.

02 Ортақ мағынасы мен коммуникативтік қызметін анықтаңыз.

03 Құрылымдық айырмашылықтарды кестеге түсіріңіз.

04 Оқыту немесе аударма үшін қорытынды жасаңыз.

ТАЛҚЫЛАУ

Ортақ мағына қандай? Формалды айырмашылық бар ма? Ол міндетті түрде қатеге әкеле ме?

ҚОРЫТЫНДЫ ЖӘНЕ РЕФЛЕКСИЯ

Салыстыруда форма ғана емес, функция, контекст және норма да ескеріледі

01 Негізгі ұғымдарды анықтап, қазақ және ағылшын тілдерінің деректері арқылы түсіндіріңіз.

02 Рефлексия: бүгінгі дәрістен қандай әдіснамалық тұжырым алдыңыз?